

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση T-463/14

Österreichische Post AG
κατά
Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Οδηγία 2004/17/ΕΚ — Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών — Εκτελεστική απόφαση που εξαιρεί ορισμένες υπηρεσίες του τομέα των ταχυδρομείων στην Αυστρία από την εφαρμογή της οδηγίας 2004/17 — Άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17 — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως»

Περίληψη – Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 27ης Απριλίου 2016

1. *Πράξεις των οργάνων — Αιτιολογία — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Περιεχόμενο — Απόφαση της Επιτροπής που εξαιρεί ορισμένες υπηρεσίες του τομέα των ταχυδρομείων ενός κράτους μέλους από την εφαρμογή της οδηγίας 2004/17*

(Άρθρο 296, εδ. 2, ΣΛΕΕ· οδηγία 2004/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 30· απόφαση 2014/184 της Επιτροπής)

2. *Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών — Οδηγία 2004/17 — Πεδίο εφαρμογής — Συμβάσεις αφορώσες την άσκηση δραστηριότητας μη απευθείας εκτεθειμένης στον ανταγωνισμό στο οικείο κράτος μέλος — Δεν εμπίπτουν — Καθορισμός του βαθμού εκθέσεως στον ανταγωνισμό — Κριτήρια*

(Άρθρα 47 § 2 ΕΚ, 55 ΕΚ και 95 ΕΚ· άρθρα 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ· κανονισμός 139/2004 του Συμβουλίου· οδηγία 2004/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, αιτιολογικές σκέψεις 2, 3, 9 και 40 και άρθρο 30· αποφάσεις της Επιτροπής 2005/15, αιτιολογική σκέψη 2 και 2014/184, αιτιολογική σκέψη 8)

3. *Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών — Οδηγία 2004/17 — Πεδίο εφαρμογής — Συμβάσεις αφορώσες την άσκηση δραστηριότητας μη απευθείας εκτεθειμένης στον ανταγωνισμό στο οικείο κράτος μέλος — Δεν εμπίπτουν — Οριοθέτηση της σχετικής αγοράς — Εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής — Δικαστικός έλεγχος — Όρια*

(Οδηγία 2004/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 30 § 1)

4. *Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών — Οδηγία 2004/17 — Πεδίο εφαρμογής — Συμβάσεις αφορώσες την άσκηση δραστηριότητας μη απευθείας εκτεθειμένης*

στον ανταγωνισμό στο οικείο κράτος μέλος — Δεν εμπίπτουν — Βάρος αποδείξεως — Υποχρέωση της Επιτροπής να πραγματοποιήσει μελέτες και αναλύσεις για την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς — Δεν υφίσταται

(Κανονισμοί του Συμβουλίου 1/2003 και 139/2004· οδηγία 2004/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 30)

5. Προσφυγή ακυρώσεως — Αρμοδιότητα του δικαστή της Ένωσης — Υποκατάσταση της αιτιολογίας αποφάσεως θεσμικού οργάνου — Δεν επιτρέπεται

(Άρθρα 263 ΣΛΕΕ και 264 ΣΛΕΕ)

6. Ένδικη διαδικασία — Μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας — Αποδεικτικά μέσα — Εξουσία εκτιμήσεως του δικαστή της Ένωσης — Περιεχόμενο

[Κανονισμός Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (2015), άρθρο 92 § 1]

7. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών — Οδηγία 2004/17 — Πεδίο εφαρμογής — Συμβάσεις αφορώσες την άσκηση δραστηριότητας μη απευθείας εκτεθειμένης στον ανταγωνισμό στο οικείο κράτος μέλος — Δεν εμπίπτουν — Απόφαση της Επιτροπής που δεν εξαιρεί ορισμένες ταχυδρομικές υπηρεσίες ενός κράτους μέλους από την εφαρμογή της οδηγίας και κρίνει ότι δεν υφίσταται δυνατότητα υποκαταστάσεως μεταξύ των τρόπων ταχυδρομικής και ηλεκτρονικής διανομής — Επιτρέπεται

(Άρθρο 14 ΣΛΕΕ· οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 97/67, 2004/17, άρθρο 30, και 2008/6, αιτιολογική σκέψη 3· οδηγία 2010/45 του Συμβουλίου, αιτιολογική σκέψη 8· απόφαση 2014/184 της Επιτροπής)

8. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών — Οδηγία 2004/17 — Πεδίο εφαρμογής — Συμβάσεις αφορώσες την άσκηση δραστηριότητας μη απευθείας εκτεθειμένης στον ανταγωνισμό στο οικείο κράτος μέλος — Δεν εμπίπτουν — Οριοθέτηση της σχετικής αγοράς — Κριτήρια

(Οδηγία 2004/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 30· απόφαση 2005/15 της Επιτροπής, παράρτημα I, τμήμα 3)

9. Προσφυγή ακυρώσεως — Προσβαλλόμενη πράξη — Εκτίμηση της νομιμότητας βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που ήταν διαθέσιμα κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως

(Άρθρο 263 ΣΛΕΕ)

10. Ένδικη διαδικασία — Προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης — Προϋποθέσεις — Ισχυρισμός στηριζόμενος σε στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διάρκεια της δίκης

[Κανονισμός Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (1991), άρθρο 48 § 2]

11. Προσφυγή ακυρώσεως — Λόγοι — Ελλιπής ή ανεπαρκής αιτιολογία — Λόγος ακυρώσεως που διακρίνεται από τον αναφερόμενο στην ουσιαστική νομιμότητα της προσβαλλομένης πράξεως λόγο

(Άρθρα 263 ΣΛΕΕ και 296 ΣΛΕΕ)

12. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διαδικασίες συνάψεως συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών — Οδηγία 2004/17 — Πεδίο εφαρμογής — Συμβάσεις αφορώσες την άσκηση δραστηριότητας μη απευθείας εκτεθειμένης στον ανταγωνισμό στο οικείο κράτος μέλος — Δεν εμπίπτουν — Απόφαση της Επιτροπής — Εκτίμηση της νομιμότητας της εν λόγω αποφάσεως με βάση τα πληροφοριακά στοιχεία που ήταν διαθέσιμα κατά τον χρόνο εκδόσεώς της

(Οδηγία 2004/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 30)

13. Ένδικη διαδικασία — Προσκόμιση αποδείξεων — Προθεσμία — Εκπρόθεσμη πρόταση αποδεικτικών μέσων — Προϋποθέσεις

[Κανονισμός Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (1991), άρθρα 44 § 1, στοιχείο ε', 46 § 1 και 48 § 1]

14. Ένδικη διαδικασία — Εισαγωγικό δικόγραφο — Τυπικά στοιχεία — Προσδιορισμός του αντικειμένου της διαφοράς — Συνοπτική έκθεση των προβαλλόμενων ισχυρισμών — Γενική παραπομπή σε άλλα έγγραφα συνημμένα στο δικόγραφο — Απαράδεκτο

[Οργανισμός του Δικαστηρίου, άρθρο 21· Κανονισμός Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (1991), άρθρο 44 § 1, στοιχείο γ']

15. Θεμελιώδη δικαιώματα — Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Δικαίωμα χρηστής διοικήσεως — Δικαίωμα ακροάσεως — Περιεχόμενο

[Άρθρο 6 ΣΛΕΕ· Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 41 § 2, στοιχείο α']

1. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 20, 46, 50, 83, 197)

2. Στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, προκειμένου να καθοριστεί κατά πόσον μια δραστηριότητα είναι απευθείας εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό και, συνεπώς, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/17 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, τα κριτήρια και η μεθοδολογία που πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της άμεσης εκθέσεως στον ανταγωνισμό βάσει του άρθρου 30 της εν λόγω οδηγίας δεν είναι κατ' ανάγκην τα ίδια με εκείνα που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια αξιολογήσεως βάσει των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ ή των άρθρων του κανονισμού 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα, δυνάμει του άρθρου 30, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/17, το κατά πόσο μια δραστηριότητα είναι απευθείας εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό αποφασίζεται, βεβαίως, βάσει κριτηρίων τα οποία είναι σύμφωνα με τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης ΛΕΕ. Εντούτοις, το γράμμα της εν λόγω διατάξεως δεν απαιτεί τα εν λόγω κριτήρια να είναι ακριβώς αυτά που προβλέπουν οι διατάξεις περί ανταγωνισμού της Ένωσης. Εξάλλου, η οδηγία 2004/17 δεν περιλαμβάνεται στο δίκαιο του ανταγωνισμού της Ένωσης. Η νομική της βάση είναι το άρθρο 47, παράγραφος 2, ΕΚ και τα άρθρα 55 ΕΚ και 95 ΕΚ. Ο κύριος σκοπός των κανόνων της Ένωσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων είναι η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών και ο ελεύθερος και ανόθευτος ανταγωνισμός εντός όλων των κρατών μελών, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις αιτιολογικές σκέψεις 2, 3 και 9 της οδηγίας 2004/17. Συναφώς, η οδηγία αυτή αποσκοπεί στο άνοιγμα των αγορών στις οποίες εφαρμόζεται στον ανταγωνισμό εντός της Ένωσης, προάγοντας την ευρύτερη δυνατή εκδήλωση ενδιαφέροντος από τους επιχειρηματίες των κρατών μελών. Έτσι, με την αιτιολογική σκέψη 8 της αποφάσεως 2014/184 σχετικά με την εξαίρεση ορισμένων υπηρεσιών του τομέα των

ταχυδρομείων στην Αυστρία από την εφαρμογή της οδηγίας 2004/17, ορθώς γίνεται αναφορά στον επιδιωκόμενο με την οδηγία 2004/17 σκοπό για να προσδιοριστεί το επίπεδο ουσιαστικού ανταγωνισμού που πρέπει να επιτευχθεί προκειμένου να διαπιστωθεί, δυνάμει του άρθρου 30 της εν λόγω οδηγίας, ότι η άσκηση δραστηριότητας είναι απευθείας εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό. Επιπλέον, ούτε τα άρθρα 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ ούτε ο κανονισμός 139/2004 αναφέρονται στην έννοια της «απευθείας εκτεθειμένης στον ανταγωνισμό» δραστηριότητας που συναντάται στο άρθρο 30, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/17.

Εξάλλου, κατά την αιτιολογική σκέψη 2 της αποφάσεως 2005/15 σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17, η εξέταση των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 30, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/17 πρέπει να πραγματοποιείται αποκλειστικά βάσει της εν λόγω οδηγίας και δεν πρέπει να προδικάζει την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού. Εξάλλου, από την αιτιολογική σκέψη 40 της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι το άρθρο 30 της οδηγίας θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου στους ενδιαφερόμενους φορείς και κατάλληλη διαδικασία λήψης αποφάσεων, επιτρέποντας, σε σύντομες προθεσμίες, να εξασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης στον τομέα αυτόν. Τα προαναφερθέντα επιβεβαιώνουν ότι, στο πλαίσιο της εξετάσεως αιτήσεως που υποβλήθηκε δυνάμει του άρθρου 30 της οδηγίας 2004/17, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να εφαρμόζει τα κριτήρια και τις μεθόδους που προβλέπει η Συνθήκη ΛΕΕ στον τομέα του ανταγωνισμού ως έχουν.

(βλ. σκέψεις 26, 28, 29)

3. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 38, 39, 176)

4. Στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, ο αιτών και το οικείο κράτος μέλος φέρουν το βάρος αποδείξεως του γεγονότος της συνδρομής των προϋποθέσεων που προβλέπει η εν λόγω διάταξη, η δε Επιτροπή δεν διαθέτει παρά περιορισμένες εξουσίες σε σχέση με τις ευρείες εξουσίες έρευνας που της αναθέτει, στο πλαίσιο της εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης, ο κανονισμός 1/2003 και ο κανονισμός 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. Επιπλέον, η Επιτροπή υποχρεούται να εκδώσει τελική απόφαση εντός της προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 30, παράγραφος 6, της εν λόγω οδηγίας εάν εκτιμά ότι δεν συντρέχουν οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου προϋποθέσεις.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν οφείλει να πραγματοποιήσει ούτε δικές της μελέτες για την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς, ούτε δικές της αναλύσεις. Αντιθέτως, εναπόκειται στον αιτούντα να προσκομίσει επαρκή στοιχεία για να ορίσει τη σχετική αγορά.

(βλ. σκέψεις 41, 89, 125, 204)

5. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψη 44)

6. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψη 44)

7. Αληθεύει ότι η οδηγία 2010/45 για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112 σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας όσον αφορά τους κανόνες τιμολόγησης θέσπισε κανόνες βάσει των οποίων, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2010/45, που αφορά τις

επιβαλλόμενες στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας απαιτήσεις, τα έντυπα και τα ηλεκτρονικά τιμολόγια πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο. Εντούτοις, όταν πρόκειται για απόφαση της Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται ότι δεν πληρούται, στο έδαφος ενός κράτους μέλους, η προϋπόθεση της άμεσης εκθέσεως στον ανταγωνισμό που θέτει το άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, το γεγονός αυτό δεν αποδεικνύει ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ότι δεν υπάρχει δυνατότητα υποκαταστάσεως μεταξύ των τρόπων ταχυδρομικής και ηλεκτρονικής διανομής, υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Πράγματι, εφόσον η ηλεκτρονική τιμολόγηση έχει καταστεί υποχρεωτική βάσει του νόμου στο οικείο κράτος μέλος στις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων και του δημοσίου, δεν τίθεται ζήτημα δυνατότητας υποκαταστάσεως.

Εξάλλου, σε κανονιστικό επίπεδο, οι ταχυδρομικές και όχι οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες αναγνωρίζονται ως υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 14 ΣΛΕΕ, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 3 της οδηγίας 2008/6 για την τροποποίηση της οδηγίας 97/67 σχετικά με την πλήρη υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών. Δυνάμει του άρθρου 3 της οδηγίας 97/67 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, η προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών είναι εκείνη που έχει την ιδιότητα της καθολικής υπηρεσίας. Δεν είναι συνεπώς δυνατόν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, κατά γενικό κανόνα, τα ταχυδρομικώς αποστέλλόμενα έντυπα τιμολόγια και τα ηλεκτρονικά τιμολόγια εξομοιώνονται σε κανονιστικό επίπεδο. Συναφώς, το γεγονός ότι η οδηγία 2008/6 θεωρεί, από κανονιστική άποψη, τις διαφημιστικές επιστολές με ονομαστικό παραλήπτη ως αντικείμενο αλληλογραφίας δεν προδικάζει τον ορθό ορισμό της σχετικής αγοράς στο πλαίσιο της εξετάσεως που προβλέπει το άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17.

(βλ. σκέψεις 53, 54, 168)

8. Η έννοια της σχετικής αγοράς κατά την οδηγία 2005/15 σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών σημαίνει ότι είναι δυνατόν να υφίσταται ουσιαστικός ανταγωνισμός μεταξύ των προϊόντων που αποτελούν μέρος της, πράγμα που προϋποθέτει επαρκή βαθμό εναλλαξιμότητας προκειμένου όλα τα προϊόντα που αποτελούν μέρος της ίδιας αγοράς να τυγχάνουν της ίδιας χρήσεως. Η εναλλαξιμότητα ή η δυνατότητα υποκαταστάσεως δεν εκτιμάται μόνον από απόψεως των αντικειμενικών χαρακτηριστικών των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη οι συνθήκες ανταγωνισμού και η διάρθρωση της ζήτησεως και της προσφοράς στην αγορά.

(βλ. σκέψη 57)

9. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 64, 146)

10. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψη 127)

11. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 132, 138)

12. Η νομιμότητα αποφάσεως που εξέδωσε η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 30 της οδηγίας 2004/17 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών πρέπει να εκτιμάται βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή όταν εξέδωσε τη σχετική απόφαση.

(βλ. σκέψη 142)

13. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 146, 190)

14. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψεις 151, 170, 200)

15. Βλ. το κείμενο της αποφάσεως.

(βλ. σκέψη 188)